

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 août 2022

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**visant à permettre
le recensement officiel des féminicides
et la création d'un observatoire
des féminicides en Belgique**

(déposée par
Mme Laurence Zanchetta et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 augustus 2022

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**betreffende de officiële telling
van het aantal vrouwenmoorden
en de oprichting van een observatorium
voor vrouwenmoorden in België**

(ingediend door
mevrouw Laurence Zanchetta c.s.)

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant – Onafhankelijk

<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		<i>Afkorting bij de nummering van de publicaties:</i>	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. Les féminicides en Belgique

22 femmes ont été tuées en 2021 par leur conjoint, par leur ex-conjoints, par un homme, parce qu'elles étaient des femmes! Certaines de ces femmes avaient déjà signalé des faits de violence avant le drame.

Les violences faites aux femmes, et les meurtres et assassinats qui y sont liés, ce sont des actes récurrents, structurels qui découlent de rapports de force historiquement inégaux entre les femmes et les hommes, qui sont liés à la survivance d'une relation de domination, ancrée dans un système patriarcal contre lequel il faut continuer de lutter.

Parler de "drame passionnel", de "crime passionnel", comme le font encore aujourd'hui certains médias, certains commentateurs, revient à déculpabiliser les auteurs de ces actes puisqu'ils seraient, prétendument, eux-mêmes victimes de leurs passions. Là aussi, un travail doit être mené pour que ces actes soient décrits et expliqués afin d'avoir une bonne compréhension des cycles de violence ayant mené aux féminicides.

Elles sont 11, déjà, en 2022 à avoir perdu la vie dans ces terribles circonstances. Et il y a toutes celles victimes de drames à l'issue tragique qui n'ont pas été relatés par les médias; toutes celles qui ont perdu la vie après avoir tu leur fardeau; toutes celles qui sont mortes à cause des violences continues d'un homme. En effet, dans près de 90 % des dossiers, les suspects identifiés étaient des hommes.

Sans oublier tous ces enfants meurtris par les violences dont ils ont été témoins.

Ces féminicides, c'est le Blog stopfemicide.blogspot.com qui les recense aujourd'hui; un blog qui relève les articles de presse en ligne qui parlent de meurtres de femmes parce qu'elles sont femmes, "pour répertoire ces crimes, mettre des visages sur ces chiffres et faire pression sur les pouvoirs publics".

¹ <https://stopfemicide.blogspot.com/p/violences-machistes.html>.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Vrouwenmoorden in België

In 2021 werden 22 vrouwen gedood door hun (ex-) partner, een man, gewoon omdat zij een vrouw waren. Sommigen hadden reeds vóór het drama geweldplegingen gemeld.

Die gewelddadige feiten jegens vrouwen en de daarmee gepaard gaande moord en doodslag zijn terugkerende en structurele handelingen die voortvloeien uit historisch ongelijke machtsverhoudingen tussen vrouwen en mannen. Ze zijn te wijten aan de nog steeds heersende dominantie van de man over de vrouw, geworteld in een patriarchaal systeem waartegen blijvend moet worden ingegaan.

In bepaalde media en door bepaalde verslaggevers worden die feiten thans nog steeds aangemerkt als "een passioneel drama" of als "een passionele misdaad". Zulks wekt de indruk dat de daders van dergelijke feiten geen schuld zou treffen, aangezien ze het "slachtoffer" van hun eigen "hartstocht" zouden zijn. Ook op dat vlak moet ervoor worden geijverd die daden te omschrijven en te duiden, om aldus een degelijk inzicht te krijgen in de cycli van geweld die tot femicide leiden.

In 2022 zijn al 11 vrouwen in die verschrikkelijke omstandigheden om het leven gekomen. Daarnaast zijn er nog al die slachtoffers van drama's met een tragische afloop die de pers niet hebben gehaald, al die vrouwen die zijn gestorven zonder dat ze hebben gerept van de last die ze moesten dragen, al die vrouwen die het leven hebben verloren door aanhoudend geweld van een man. In bijna 90 % van de desbetreffende dossiers waren de geïdentificeerde verdachten immers mannen.

Om nog maar te zwijgen van al die kinderen die getekend zijn door het geweld dat ze hebben moeten aanschouwen.

Momenteel wordt het aantal vrouwenmoorden bijgehouden op de blog stopfemicide.blogspot.com. Op deze website worden de online verschenen artikels opgelijst die berichten van de moord op een vrouw omdat ze vrouw is. Het ligt in de bedoeling deze misdaden in kaart te brengen, gezichten te plakken op de cijfers en druk te zetten op de overheid.¹

¹ <https://stopfemicide.blogspot.com/p/violences-machistes.html>.

Car, ne pas nommer et quantifier les faits, c'est encore à nouveau porter atteinte aux femmes victimes de ces violences.

2. La définition du féminicide

L'Organisation Mondiale de la Santé définit le féminicide comme l'“homicide volontaire d'une femme”. Il est généralement commis par des hommes même si, parfois, des membres féminins de la famille sont impliqués.

Le féminicide se distingue des homicides masculins par des particularités propres et notamment le fait que, dans la plupart des cas, les meurtres ou assassinats sont commis par des partenaires ou des ex-partenaires. Les féminicides sont en effet le plus souvent l'issue tragique de faits de violence continus à la maison, de menaces ou d'actes d'intimidation, de violences sexuelles; des faits qui se produisent le plus souvent dans des situations où les femmes ont moins de pouvoir ou moins de ressources que leur partenaire.

Il existe 4 types de féminicides, selon l'OMS:

- le féminicide au sein du foyer conjugal (lien intime);
- le féminicide basé sur l'honneur (par exemple, une femme ayant subi un avortement, d'où découlent des violences);
- le féminicide culturel (la politique de l'enfant unique en Chine ou le viol comme arme de guerre en RDC, au Kenya, en Lybie, ...);
- le féminicide non intime (agression sexuelle sur une personne que l'on ne connaît pas, les viols et les meurtres).

3. L'incrimination du féminicide

Le Code pénal belge prévoit déjà, actuellement, des circonstances aggravantes lorsqu'un des mobiles du meurtre est la haine, le mépris ou l'hostilité à l'égard d'une personne en raison (notamment) de son sexe; par ailleurs, l'état de grossesse est également pris en compte dans la définition de la notion de personne vulnérable, qui est un élément constitutif de certaines incriminations; cependant, la législation pénale ne mentionne pas le vocable “féminicide”. Pour cette raison, un texte visant à inscrire le féminicide dans le Code pénal a été déposé

Door de feiten niet te benoemen en ze evenmin in cijfers uit te drukken, worden de vrouwen die dergelijk geweld moesten ondergaan immers nogmaals het slachtoffer.

2. De definitie van vrouwenmoord

De Wereldgezondheidsorganisatie definieert vrouwenmoord als “*intentional murder of women because they are women*”. Femicide wordt doorgaans gepleegd door mannen, maar het moet gezegd dat er soms vrouwelijke familieleden bij betrokken zijn.

Vrouwenmoord verschilt van “mannenmoord” door specifieke kenmerken, zoals het feit dat de doodslag of moord doorgaans wordt gepleegd door partners of ex-partners. Vrouwenmoorden zijn immers het vaakst het tragische eindpunt van aanhoudend huiselijk geweld, bedreigingen, intimidatie of seksueel geweld. Deze feiten worden het vaakst gepleegd in situaties waarin de vrouwen minder macht of middelen hebben dan hun partner.

De Wereldgezondheidsorganisatie onderscheidt vier soorten vrouwenmoorden:

- de vrouwenmoord in de echtelijke woning (intieme relatie);
- de eegerelateerde vrouwenmoord (wanneer een vrouw bijvoorbeeld een zwangerschap heeft doen afbreken, kan zulks leiden tot geweld);
- de culturele vrouwenmoord (het éénkindbeleid in China, of verkrachting als oorlogswapen in de DRC, Kenia, Libië enzovoort);
- de niet-intieme vrouwenmoord (seksuele aanranding van een onbekende vrouw, verkrachtingen en doodslag).

3. Het strafbaar stellen van vrouwenmoord

Het Belgisch Strafwetboek voorziet momenteel reeds in verzwarende omstandigheden wanneer de doodslag onder meer is ingegeven door de haat of de vijandigheid jegens, of het misprijzen van een persoon wegens (onder meer) het geslacht van de betrokkene; ook zwangerschap wordt in aanmerking genomen in de definitie van het begrip “kwetsbaar persoon”, wat een bepalend onderdeel is voor sommige strafbaar gestelde feiten. In de strafwetgeving komt het begrip “vrouwenmoord” echter niet voor. Daarom heeft de PS-fractie in 2019 een

en 2019 par le groupe PS². Toutefois, il apparaît que, à l'heure actuelle, la question divise.

En effet, certaines associations estiment que, au-delà de l'incrimination, il est surtout nécessaire de mettre en place des politiques concrètes et ambitieuses pour lutter contre les violences faites aux femmes, plutôt que de consacrer le terme "féminicide" dans le Code pénal; en effet, l'inscription du féminicide dans le Code pénal n'aurait, sans ces politiques, qu'une portée symbolique.

La commission chargée de l'élaboration du nouveau Code pénal, composée de Madame Joëlle Rozie, de Monsieur Damien Vandermeersch et de Monsieur Jeroen de Herdt, chargée notamment, conformément à l'accord de gouvernement, de remettre un avis sur l'opportunité d'introduire une incrimination spécifique pour le féminicide, a jugé que l'intégration d'une nouvelle incrimination de "féminicide" dans le nouveau Code pénal ne serait pas adéquate.

Premièrement, le projet de la commission apporte une réponse à la problématique grave des féminicides sous ses différents aspects par l'introduction de plusieurs nouvelles propositions:

1. des sanctions plus sévères pour les personnes coupables de meurtre sur leur partenaire, avec une nouvelle forme d'incrimination concernant le meurtre intrafamilial;

2. une approche plus sévère concernant les faits de violence sur la ou le partenaire avec des éléments aggravants pour toute forme de violence domestique (sexuelle, physique ou psychique) infligée principalement aux femmes;

3. des adaptations apportées aux règles concernant les meurtres commis avec un mobile de discrimination, avec un élargissement de certaines notions liées au mobile fondé sur le sexe;

4. un élargissement de la notion de partenaire avec la suppression de la condition de cohabitation.

Ces incriminations recouvrent les différents aspects de la problématique liée au féminicide. La commission estime donc que son incrimination risquerait d'entacher la cohérence et la visibilité du nouveau Code pénal, objectifs prioritaires du projet en discussion. Ainsi, la commission estime que l'introduction du féminicide

² Chambre des représentants, DOC 55 0846/001.

wetsvoorstel ingediend teneinde vrouwenmoord in het Strafwetboek op te nemen.² De meningen ter zake zijn momenteel echter verdeeld.

Sommige verenigingen vinden dat het geweld jegens vrouwen niet alleen strafbaar moet worden gesteld, maar achten het bovenal nodig concrete en ambitieuze beleidsmaatregelen te nemen om geweld jegens vrouwen tegen te gaan, veeleer dan het begrip "vrouwenmoord" in het Strafwetboek op te nemen. Zonder dergelijke maatregelen zou de aanvulling van het Strafwetboek met het begrip "vrouwenmoord" immers niet meer dan een symbolische waarde hebben.

De commissie voor de herziening van het Strafwetboek, met mevrouw Joëlle Rozie, de heer Damien Vandermeersch en de heer Jeroen De Herdt, die volgens het regeerakkoord advies moest uitbrengen over de vraag of het opportuun is in een specifieke strafbaarstelling voor vrouwenmoord te voorzien, heeft geoordeeld dat de opname van dat begrip in het nieuwe Strafwetboek niet opportuun zou zijn.

Het ontwerpverslag van de commissie gaat vooreerst in op alle facetten van de ernstige problematiek van vrouwenmoord, en formuleert in dat verband een aantal nieuwe voorstellen:

1. voorzien in strengere straffen voor zij die zich schuldig maken aan doodslag op hun partner, met een nieuwe vorm van strafbaarstelling voor intrafamiliale doodslag;

2. voorzien in een strengere aanpak van gewelddaden op de partner (m/v) met verzwarende elementen voor elke vorm van huiselijk geweld (seksueel, fysiek of psychisch) dat hoofdzakelijk jegens vrouwen wordt gepleegd;

3. wijzigingen aanbrengen in de bepalingen betreffende doodslag ingegeven door discriminatie, tot verruiming van bepaalde begrippen die verband houden met een gendergerelateerd motief;

4. het begrip "partner" oprekken, waarbij de samenlevingsvereiste wordt geschrapt.

Die strafbaarstellingen omvatten de diverse aspecten van de femicideproblematiek. De commissie vreest derhalve dat de strafbaarstelling van femicide afbreuk dreigt te doen aan de prioritaire doelstellingen van het opzet, zijnde de samenhang en de zichtbaarheid van het nieuwe Strafwetboek verbeteren. Zo meent de commissie

² Kamer van volksvertegenwoordigers, DOC 55 0846/001.

comme incrimination spécifique risquerait d'occulter les multiples problématiques que recouvre cette notion, problématiques auxquelles des réponses sociétales particulières doivent être apportées.

Deuxièmement, la Commission a mis en exergue une série de difficultés juridiques qu'impliquerait l'incrimination des féminicides, notamment en ce qui concerne le respect du principe d'égalité et de non-discrimination.

Troisièmement, la Commission a jugé qu'une telle incrimination, en plus de n'apporter aucune plus-value réelle sur le plan pénal, serait de nature à porter atteinte à la précision, à la cohérence et à la simplicité qui sont les maîtres mots de la réforme envisagée.

4. La nécessité de recenser les féminicides

Les auteurs de la présente proposition de résolution prennent acte de la position des experts en ce qui concerne l'incrimination des féminicides.

Au-delà de l'intérêt symbolique de l'inscription du féminicide dans notre Code pénal, ce qui importe surtout c'est sa reconnaissance officielle, même en dehors du cadre pénal, afin de permettre un recensement de nature statistique. Il s'agissait d'ailleurs de l'un des objectifs de la proposition de loi précitée du groupe PS.

Ce qui est essentiel, c'est qu'un organe spécialisé puisse dans notre pays, de manière officielle, recenser et dénombrer le nombre de féminicides et analyser les chiffres qui y sont liés. Recenser les faits de violence faits aux femmes, notamment les féminicides, c'est leur donner la visibilité nécessaire pour mieux les dénoncer et apporter les solutions pertinentes pour y mettre fin. Le féminicide n'est pas une fatalité. Actuellement, ce sont en effet uniquement les travaux du milieu associatif qui permettent de dénombrer le nombre de féminicides. Pour les auteurs de la présente proposition de résolution, il est temps que les pouvoirs publics prennent en charge un tel recensement, qui permettra d'assurer ces tâches essentielles.

Un tel recensement exige évidemment une définition claire du féminicide. Il reviendra évidemment aux pouvoirs publics de répondre à cette question, comme le prévoit d'ailleurs le Plan d'action national contre les violences basées sur le genre 2021-2025³, qui prévoit de définir la notion de féminicide. De plus, la Convention du Conseil

³ <https://sarahschlitz.be/wp-content/uploads/sites/300/2021/11/20211125-PAN-2021-2025-clean-FR.pdf>.

dat door de invoering van "femicide" als specifieke strafbaarstelling dreigt te worden gemaskeerd dat dit begrip heel wat problematische ladingen dekt, waarvoor de samenleving specifieke oplossingen moet aanreiken.

Ten tweede heeft de commissie erop gewezen dat de strafbaarstelling van femicide een aantal juridische problemen met zich zou brengen, onder meer inzake de inachtneming van het gelijkheids- en het non-discriminatiebeginsel.

Ten derde heeft de commissie geoordeeld dat een dergelijke strafbaarstelling, wars van het feit dat ze geen echte strafrechtelijke meerwaarde zou bieden, ten koste zou gaan van de nauwkeurigheid, de samenhang en de eenvoud – begrippen die centraal staan bij de in uitzicht gestelde hervorming van het Strafwetboek.

4. De nood aan een telling van het aantal vrouwenmoorden

De indieners van dit voorstel van resolutie nemen akte van het standpunt van de experts inzake de strafbaarstelling van femicide.

De opname van "femicide" in het Belgische Strafwetboek is veeleer van symbolisch belang. Echt belangrijk is de officiële erkenning ervan, zelfs buiten de strafrechtelijke context, aangezien de feiten aldus in statistieken kunnen worden gegoten. Dat was trouwens één van de doelstellingen van het voormelde wetsvoorstel van de PS-fractie.

Het is uitermate belangrijk dat in ons land een gespecialiseerde instantie wordt opgericht die het aantal vrouwenmoorden officieel kan tellen en de daaraan gerelateerde cijfers kan analyseren. Door de gewelddaden jegens vrouwen, onder meer de vrouwenmoorden, in kaart te brengen, krijgen die de vereiste zichtbaarheid om ze beter aan de kaak te stellen, alsook om relevante oplossingen aan te reiken die het geweld moeten stoppen. Femicide is niet onvermijdelijk. Momenteel wordt het aantal vrouwenmoorden alleen door bepaalde verenigingen bijgehouden. De indieners van dit voorstel van resolutie menen dat het tijd wordt dat de overheid de telling overneemt, om te kunnen waarborgen dat die zeer belangrijke taak wel degelijk wordt uitgevoerd.

Met het oog op een dergelijke telling moet het begrip "femicide" uiteraard duidelijk worden omschreven. Vanzelfsprekend komt het de overheid toe zulks te doen; dat wordt trouwens beoogd met het Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025.³ Bovendien voorziet het Verdrag van de Raad

³ <https://sarahschlitz.be/wp-content/uploads/sites/300/2021/11/20211125-NAP-2021-2025-clean-NL.pdf>.

de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, faite à Istanbul le 11 mai 2011 et ratifiée par la Belgique le 14 mars 2016, prévoit un certain nombre d'obligations pour lutter contre les violences faites aux femmes; parmi elles figure le recensement des féminicides par l'État. En 2015, la Rapporteuse spéciale des Nations Unies sur les violences contre les femmes, ses causes et ses conséquences, Rashida Manjoo⁴, appelait tous les États à établir un mécanisme de surveillance des féminicides et/ou d'observatoires relatifs aux meurtres de femmes avec un mobile lié au genre.

Un rapport de l'Assemblée générale de l'ONU, publié en septembre 2016 (A/71/398) et rédigé sous la direction de Mme Simonovic Dubravka, indiquait les modalités de la création d'un tel mécanisme.

Dans son premier rapport publié en 2020 concernant la mise en œuvre par la Belgique de la Convention d'Istanbul précitée, le Groupe d'experts (GREVIO) a constaté un relatif manque de visibilité, au sein des politiques du pays, des faits de violence avec un mobile lié au genre contre les femmes.

Faute d'une reconnaissance du caractère disproportionné de l'exposition des femmes à ces violences, les réponses apportées risquent de pas prendre en compte le fait que la violence domestique est un mécanisme social contribuant à maintenir les femmes dans une position de subordination par rapport aux hommes. Un tel enregistrement rendrait la problématique plus visible et permettrait de mettre en place une politique de prévention et de poursuite adéquate en la matière.

5. L'exemple espagnol

Comme nous le savons, l'Espagne a été souvent un pays précurseur concernant la mise en place de mesures pour lutter contre les violences faites aux femmes, notamment grâce à son système de compilation de données statistiques liées à ces violences. Et l'on sait combien ces données sont indispensable pour l'élaboration de toute politique dans ce cadre.

Depuis la mise en place de la Délégation du gouvernement contre la Violence de Genre, des bulletins statistiques mensuels et annuels sont publiés; ils reprennent des données sur le nombre de femmes assassinées par leur compagnon ou leur ex-compagnon, le nombre d'enfants assassinés par leurs parents et le nombre

⁴ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/119/79/PDF/G1511979.pdf?OpenElement>.

van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, gedaan te Istanbul op 11 mei 2011 en door ons land geratificeerd op 14 maart 2016, in een aantal verplichtingen om geweld jegens vrouwen tegen te gaan, zoals het tellen van het aantal femicides per Staat. In 2015 riep Rashida Manjoo, speciaal VN-rapporteur voor geweld tegen vrouwen, de oorzaken en de gevolgen ervan, alle Staten ertoe op te voorzien in een monitoringmechanisme en/of in observatoria voor vrouwenmoorden met een gendergerelateerd motief.⁴

In een verslag van de VN-Algemene vergadering dat in september 2016 werd gepubliceerd (A/71/398) en dat werd opgesteld onder leiding van mevrouw Simonovic Dubravka, zijn de nadere regels voor de oprichting van een dergelijk mechanisme opgenomen.

In het eerste rapport van 2020 van GREVIO (*Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence*) inzake de tenuitvoerlegging door België van het voormelde Verdrag van Istanbul gaf de expertengroep aan dat de beleidsmakers in ons land nauwelijks oog hebben voor geweld jegens vrouwen met een gendergerelateerd motief.

Zolang niet wordt erkend dat vrouwen bovenmatig aan dergelijk geweld zijn blootgesteld, dreigen de aangereikte oplossingen geen rekening te houden met het feit dat huiselijk geweld een maatschappelijk mechanisme is dat ertoe bijdraagt dat vrouwen in een positie van ondergeschiktheid ten aanzien van mannen worden gehouden. Indien vrouwenmoorden systematisch zouden worden geregistreerd, zou deze problematiek meer zichtbaarheid krijgen en zou ter zake een passend preventie- en vervolgingsbeleid kunnen worden gevoerd.

5. Spanje als voorbeeld

Het is bekend dat Spanje vaak een pionier is geweest inzake het nemen van maatregelen om geweld jegens vrouwen tegen te gaan, onder meer doordat het land statistieken over dergelijk geweld bijhoudt. Het is evenzeer bekend dat die gegevens onontbeerlijk zijn om eender welk beleid ter zake uit te werken.

Sinds de *Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género* werd opgericht, worden er maandelijks en jaarlijkse statistische rapporten gepubliceerd. Ze bevatten gegevens over het aantal vrouwen die door hun (ex-)partner werden vermoord, het aantal kinderen die door hun ouders werden vermoord of die wees

⁴ <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/119/79/PDF/G1511979.pdf?OpenElement>.

d'enfants devenus orphelins, sur le nombre d'ordre de protection ou encore sur le nombre d'appels reçus par le service 016.

Pour répondre aux remarques émises par le GREVIO en 2020, l'Espagne a décidé d'étendre la compilation des données à toutes les formes de violences contre les femmes visées dans la Convention d'Istanbul, en y incluant les féminicides en dehors du couple ou de l'ex-couple. Des travaux préparatoires viennent ainsi de débiter pour mettre en place la comptabilisation des féminicides, y compris les meurtres commis en dehors du couple ou de l'ex-couple⁵. Ces données sont recensées indépendamment de toute incrimination spécifique.

En Espagne, il est ainsi envisagé de comptabiliser: les féminicides du conjoint ou de l'ex-conjoint, les féminicides familiaux, les féminicides sexuels, les féminicides sociaux ainsi que les féminicide de substitution⁶.

Pour les auteurs de la présente proposition de résolution, la Belgique doit s'inspirer du modèle espagnol en matière de collecte de données; mais pas seulement car c'est une approche holistique qui a été mise en place en Espagne, avec un arsenal de mesures permettant une prise en charge et un accompagnement global des victimes.

Notre pays doit également se montrer ambitieux en matière de lutte contre les violences faites aux femmes; c'est dans ce cadre que s'inscrit la présente proposition de résolution.

Laurence ZANCHETTA (PS)
Patrick PRÉVOT (PS)
Khalil AOUASTI (PS)
Chanelle BONAVENTURE (PS)

zijn geworden, alsook over het aantal uitgevaardigde beschermingsbevelen of nog het aantal oproepen naar de dienst 016.

Om gehoor te geven aan de opmerkingen die de GREVIO in 2020 heeft geformuleerd, heeft Spanje beslist bij het verzamelen van gegevens voortaan ook rekening te houden met alle vormen van geweld jegens vrouwen die vervat zijn in het Verdrag van Istanbul, met inbegrip van het aantal vrouwenmoorden die niet werden gepleegd door de (ex-)partner. Aldus werd gestart met de voorbereidende werkzaamheden met het oog op de telling van vrouwenmoorden, ook die welke niet werden gepleegd door de (ex-)partner.⁵ De telling van die gegevens staat los van enigerlei specifieke strafbaarstelling.

In Spanje wordt aldus beoogd de cijfers bij te houden van de gevallen van femicide gepleegd door de (ex-)partner, femicide in huiselijke kring, femicide om seksuele redenen, sociale femicide en femicide *by proxy*.⁶

De indieners van dit voorstel van resolutie menen dat het Spaanse voorbeeld ons land moet inspireren inzake het verzamelen van gegevens. Het gaat echter verder dan dat, aangezien Spanje een holistische aanpak hanteert, met een instrumentarium aan maatregelen die een alomvattende opvang en begeleiding van de slachtoffers mogelijk maken.

Ons land moet tevens de lat hoog leggen om geweld jegens vrouwen tegen te gaan. Dit voorstel van resolutie dient dan ook in die context te worden gelezen.

⁵ Communication du Ministère de l'Égalité du gouvernement espagnol sur les féminicides, décembre 2021, disponible ici: <https://www.newtral.es/wp-content/uploads/2021/12/74b66785-bcfc-4a12-be75-04959b2d5e52.pdf?x68609>.

⁶ Les espagnols utilisent l'expression "*feminicidio vicario*" qui désigne: l'assassinat d'une femme ou de ses fils ou filles mineurs d'âge, de la part d'un homme, comme instrument afin de causer un préjudice ou des dommages à une autre femme.

⁵ Mededeling over femicides van het Spaanse ministerie van Gelijke Kansen, december 2021, beschikbaar op: <https://www.newtral.es/wp-content/uploads/2021/12/74b66785-bcfc-4a12-be75-04959b2d5e52.pdf?x68609>.

⁶ In Spanje wordt ter zake het begrip *feminicidio vicario* gebruikt, wat zoveel betekent als: de moord door een man op een vrouw of op haar minderjarige zonen of dochters, om aldus nadeel of schade aan een andere vrouw te berokkenen.

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS,

A. vu les articles 10 et 11 de la Constitution;

B. vu la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, faite à Istanbul le 11 mai 2011 et ratifiée par la Belgique le 14 mars 2016;

C. vu l'appel lancé en 2015 par la Rapporteuse spéciale des Nations Unies sur les violences contre les femmes, ses causes et ses conséquences et son rapport de 2016;

D. vu la Convention de Nations Unies sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes du 18 décembre 1979;

E. vu la Note-cadre de Sécurité intégrale (NCSI) 2022-2024, approuvée par le Conseil des ministres de Belgique, dont les objectifs stratégiques sont d'apporter une solution adéquate et appropriée pour chaque cas de violence dénoncé ou constaté, ainsi que de s'inscrire dans le cadre des principes et objectifs de la Convention d'Istanbul précitée;

F. vu le Plan d'action national de lutte contre toutes les formes de violence basées sur le genre 2021-2025;

G. vu le Plan national de sécurité (PNS) 2022-2025 de la police fédérale belge;

H. vu la circulaire COL 3/2006 du Collège des procureurs généraux près les cours d'appel ayant pour objet la définition de la violence intrafamiliale et de la maltraitance d'enfants extrafamiliale, l'identification et l'enregistrement des dossiers par les services de police et les parquets;

I. vu la circulaire COL 4/2006, révisée le 12 octobre 2015, commune du ministre de la Justice et du Collège des procureurs généraux (connue sous le nom de "tolérance zéro") relative à la politique criminelle en matière de violence dans le couple;

J. vu le rapport de la commission chargée de l'élaboration du nouveau Code pénal;

K. vu les initiatives prise par l'Espagne en matière de collecte de données; spécifiquement celles liées aux féminicides;

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,

A. verwijst naar de artikelen 10 en 11 van de Grondwet;

B. verwijst naar het op 14 maart 2016 door België geratificeerde Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, gedaan te Istanbul op 11 mei 2011;

C. attendeert op de oproep die de speciaal VN-rapporteur voor geweld tegen vrouwen, de oorzaken en de gevolgen ervan, in 2015 heeft gedaan, alsmede op haar rapport van 2016;

D. verwijst naar het VN-Verdrag van 18 december 1979 inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen;

E. verwijst naar de door de Belgische Ministerraad goedgekeurde Kadernota Integrale Veiligheid (KIV) 2022-2024, met als strategische doelstellingen een adequate en passende oplossing aan te reiken voor elk aangegeven of vastgesteld geval van geweldpleging, alsmede aan te sluiten bij de beginselen en doelstellingen van het voormelde Verdrag van Istanbul;

F. verwijst naar het Nationaal Actieplan ter bestrijding van gendergerelateerd geweld 2021-2025;

G. verwijst naar het Nationaal Veiligheidsplan (NVP) 2022-2025 van de Belgische federale politie;

H. verwijst naar omzendbrief COL 3/2006 van het College van procureurs-generaal bij de hoven van beroep betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten;

I. verwijst naar de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/2006, herzien op 12 oktober 2015, van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal (ook de nultolerantie-omzendbrief genoemd) betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld;

J. verwijst naar het verslag van de commissie belast met de redactie van het nieuwe Strafwetboek;

K. wijst op de initiatieven die Spanje heeft genomen op het vlak van vergaring van gegevens, specifiek die betreffende vrouwenmoorden;

L. considérant que le recensement des féminicides en Belgique repose aujourd'hui sur les seules épaules de la société civile;

M. vu les compétences et missions de l'Institut pour l'Égalité des Femmes et des Hommes en matière de lutte contre les violences liées au genre;

DEMANDE AU GOUVERNEMENT:

1. de permettre, en concertation avec les acteurs de terrain et les experts, le plus rapidement possible, l'élaboration d'une définition de la notion de "féminicide", sur la base de celle proposée par l'Organisation Mondiale de la Santé;

2. de créer au sein de l'Institut pour l'Égalité des Femmes et des Hommes un observatoire des féminicides en Belgique;

3. dans ce cadre, de charger l'Institut pour l'Égalité des Femmes et des Hommes du recensement des féminicides, sur la base de la définition qui en sera donnée et selon un protocole à établir; notamment, il sera mis en place un système de collecte de données statistiques; par exemple, à travers l'enregistrement du nombre de plaintes, d'informations, d'instructions et de condamnations afin que ces données puissent lui être transmises annuellement;

4. de doter l'Institut pour l'Égalité des Femmes et des Hommes des moyens supplémentaires nécessaires pour mener à bien cette nouvelle mission;

5. de prévoir une évaluation tous les trois ans des résultats de ce recensement au sein de la Chambre des représentants.

27 juin 2022

Laurence ZANCHETTA (PS)
Patrick PRÉVOT (PS)
Khalil AOUASTI (PS)
Chanelle BONAVENTURE (PS)

L. merkt op dat de telling van het aantal vrouwenmoorden in België thans louter door het middenveld gebeurt;

M. attendeert op de bevoegdheden en de opdrachten inzake de bestrijding van gendergerelateerd geweld van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen;

VERZOEKT DE FEDERALE REGERING:

1. in overleg met de actoren in het veld en met de deskundigen ervoor te zorgen dat zo snel mogelijk een definitie kan worden uitgewerkt van het begrip "vrouwenmoord", gebaseerd op de definitie die de Wereldgezondheidsorganisatie heeft voorgesteld;

2. binnen het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een observatorium voor vrouwenmoorden in België op te richten;

3. het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen in dat verband te gelasten het aantal vrouwenmoorden te tellen op grond van de definitie die eraan zal worden gegeven en volgens een nog uit te werken protocol; meer bepaald zullen systematisch statistische gegevens worden vergaard, bijvoorbeeld via de registratie van het aantal klachten, meldingen, onderzoeken en veroordelingen, opdat die gegevens jaarlijks aan het Instituut kunnen worden bezorgd;

4. het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen de bijkomende middelen te verstrekken die vereist zijn om die nieuwe opdracht naar behoren te vervullen;

5. te voorzien in een driejaarlijkse evaluatie in de Kamer van volksvertegenwoordigers van de resultaten van die telling.

27 juni 2022